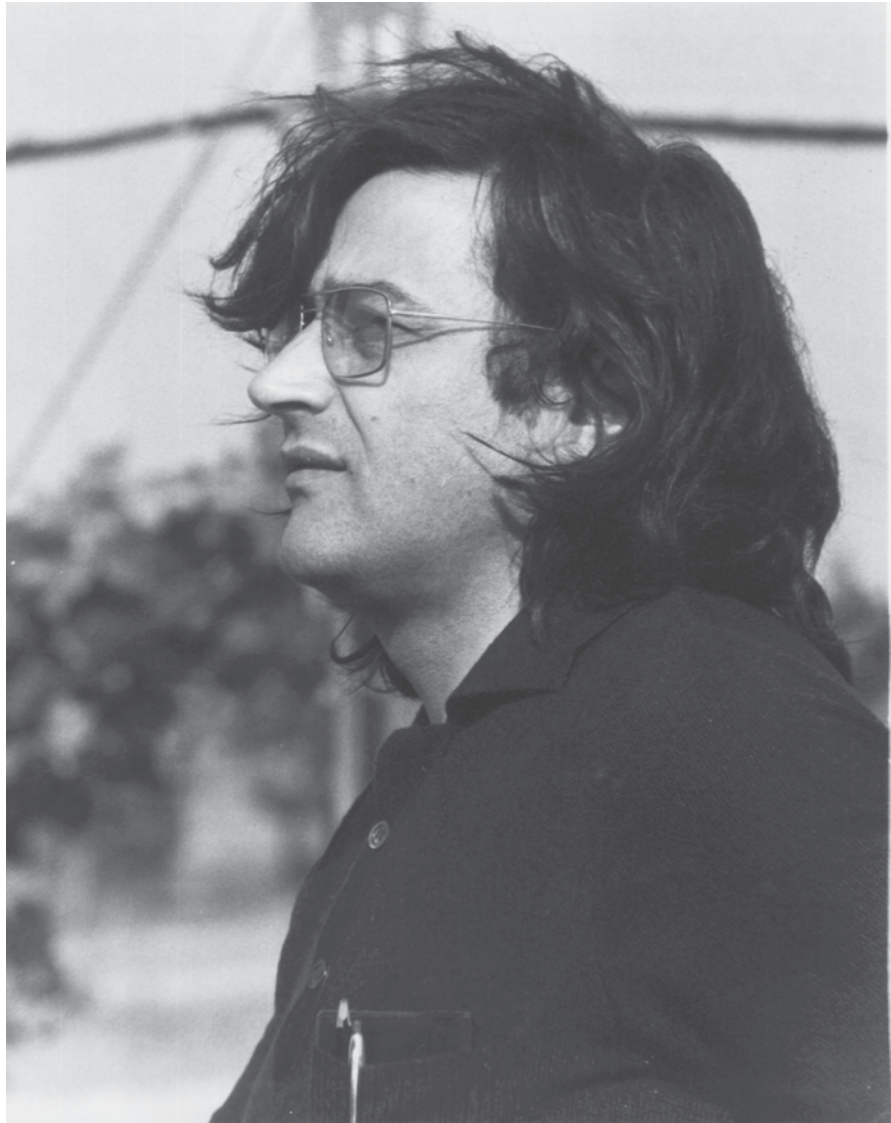

L'enigma del jo
Sidrach (1938-1980)

DEL 25 DE SETEMBRE AL 12 DE NOVEMBRE DE 2014
ESPAI D'ART I SALA MIQUEL MARTÍ I POL · FUNDACIÓ VALVI

Estiu 1979 a Lladó. Fotografia: Jordi Jordà

DARRERES EXPOSICIONS:

- 50. DUET: **CAMPS I BALLARINES**, MIM JUNCA / JOSEP MASDEVALL
- 51. DUET: **L'OMBRA DE BABEL**, EVDOKIM PEREVALSKY / SEBI SUBIRÓS
- 52. DUET: PEP AYMERICH / QUICO ESTIVILL
- 53. EXPOSICIONS DE MADURESA: JAKOB ENGLER
- 54. EXPOSICIONS DE MADURESA: **DE VERD... A MADUR**, BONAVENTURA ANSON
- 55. DUET: **PROVINENCES**, IGNASI ESTEVE / MERCÈ IBARZ
- 56. EXPOSICIONS DE MADURESA: **LA CALMA**, CLAUDI CASANOVAS
- 57. DUET: BIARNÈS / CURTO
- 58. EXPOSICIONS DE MADURESA: **DE LA TERRA AL CEL**, G. CARBÓ BERTHOLD
- 59. EXPOSICIONS DE MADURESA: **ICTUSTRANSFORMACIÓ**, MIQUEL RUÍZ AVILÈS
- 60. **UR**. MONTSERRAT COSTA _ MARC PADROSA
- 61. SIBECAS: **ORDRE EN LLIBERTAT (1928-1969)**
- 62. DUET: ELENA FONT RODÀ / ANDRÉS BÜHLMANN
- 63. **GÀBIES REFUGI**, PANOS MITSOPOULOS
- 64. EXPOSICIONS DE MADURESA: **40 ANYS PICANT PEDRA**, JOSEP CANALS
- 65. DUET: GLÒRIA CORTINA / RAFEL BOSCH
- 66. EXPOSICIÓ HOMENATGE: BEP MARQUÈS

 FUNDACIÓ VALVI

Gran Via Jaume I, 42 bis · 17001 Girona · Tel. 972 22 65 27 · www.fundaciovalvi.cat

HORARI: · DE DILLUNS A DIVENDRES DE 6 A 2/4 DE 9 DEL VESPRE
· DISSABTE DE 2/4 DE 12 A 2/4 DE 2, I DE 6 A 2/4 DE 9 DEL VESPRE
· FESTIUS TANCAT

EDITA Fundació Valvi / DIRECCIÓ Maguí Noguera
TEXTOS Ariadna Sidrach, Mariona Seguranyes i Jordi Cama
DISSENY GRÀFIC Jaume Geli
FOTOGRAFIA Claudi Valentí i Jordi Jordà
IMPRESSIÓ Palahí / Dip. Leg. GI-XXX-2014

L'enigma del jo
Sidrach (1938-1980)

 FUNDACIÓ VALVI

Presentació

Sidrach (Lladó, 1938-1980)

El retorn al mite i a la llegenda

MAGÚI NOGUER

DIRECTORA FUNDACIÓ VALVI

La revisió de l'art sempre necessita de certa perspectiva en el temps per ser entesa amplament. Per aquest motiu, massa sovint trobem mig a l'oblit obres interessantíssimes.

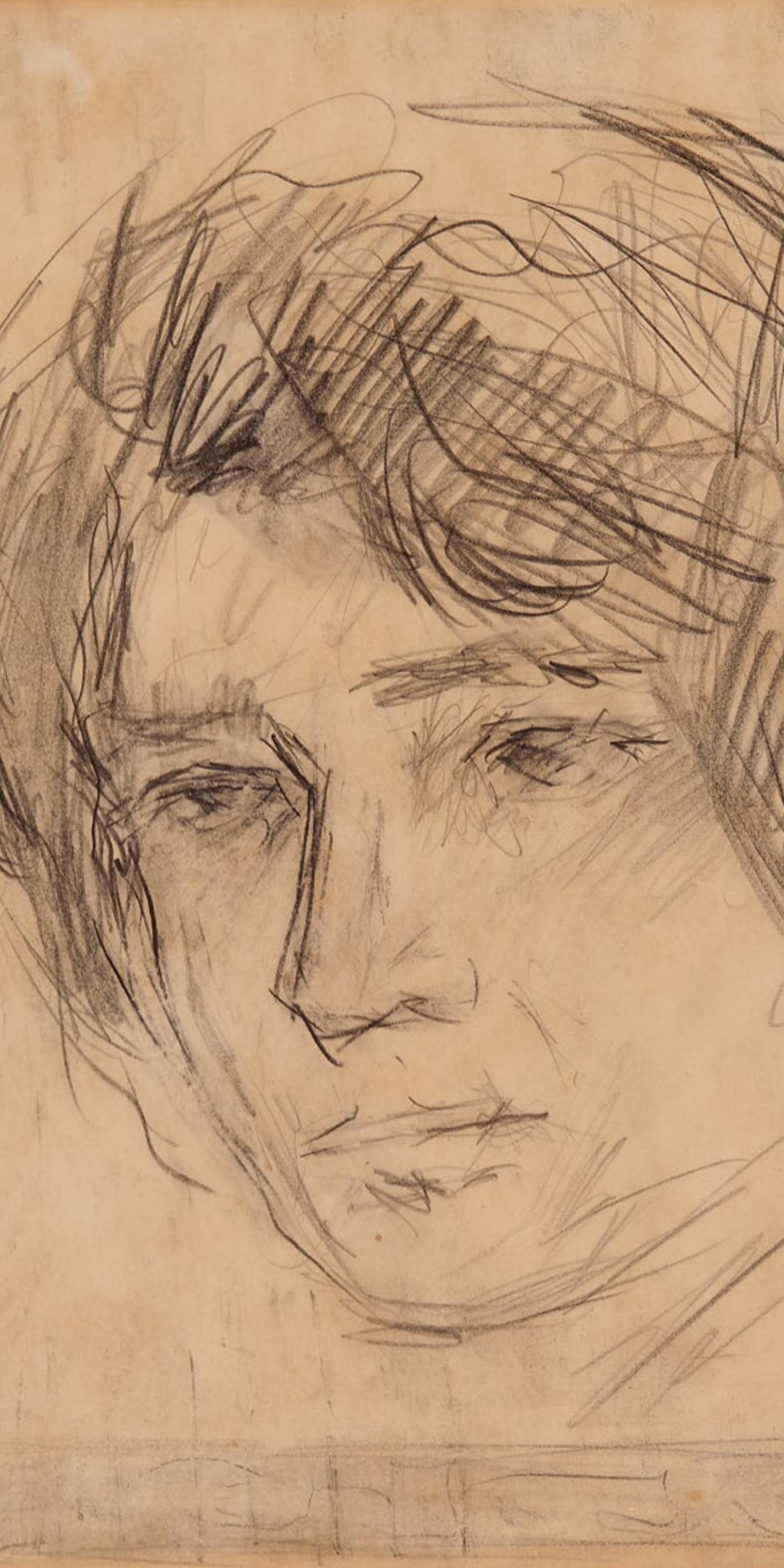
La pintura de Sidrach resta penjada en les parets del Museu de l'Empordà donant testimoni d'una època viscuda amb força. El misteri que desprèn no ens pot passar desapercebut.

Des de la Fundació Valvi, com en altres ocasions (retrospectiva a Puig Manera o a Sibecas) hem volgut fer un estudi i una relectura del nostre patrimoni artístic més proper i poc conegut.

L'enigma del jo és el títol que casa, com anell al dit, en l'entrellat de tota la seva obra. Sidrach captiva. Sidrach imposa física i espiritualment. Sidrach tot ell és misteri. Més que mai no podrem endinsar-nos en el seu relat sense conèixer profundament a l'autor. El lligam entre persona i art és indissoluble. Tot i trobar-se dins la figuració hi ha un imminent modernitat en el seu traç. La rellevància dels fons de les seves teles de factura abstracta l'emmarca dins el concepte modern de l'art. El seu pensament està més a prop dels corrents wagnerians dels romàntics centreeuropeus que dels seus coetanis empordanesos. En principi l'enigma sembla indesxifrabla.

Des de la Fundació Valvi us proposem el repte: mireu atentament l'obra, reculeu en el temps i us adonareu del trencament estètic que suposava en un entorn de tradició paisatgística. La figura és sempre l'eix central, darrera ella hi ha l'ànima, les passions; el retorn al mite i a la llegenda.

A través de la mirada de la seva filla Ariadna, esbrinareu el Sidrach més íntim. Llegint l'estudi de la Mariona Seguranyes, entendreu perquè es considerava, ell mateix, hereu de l'expressionisme català (Nonell, Picasso i Francesc Gimeno); i com a contrapunt, darrera un article publicat el 1979 per Jordi Cama a la revista de Palafrugell, sabreu el reconeixement que en vida va tenir el pintor.

Autoretrat. Carbó sobre paper. 21 x 29 cm. c. 1979

Sidrach

ARIADNA SIDRACH

FILLA DE L'ARTISTA

El meu pare fou un individu alt, d'estimable corpulència, coronat amb espessa i negra cabellera, a qui li agradava fer ostentació de la pròpia energia. No passava desapercebut. Fou home d'exaltada gesticulació, sovint impulsiu, de paraula fàcil, presumit, d'un profund idealisme, en definitiva elegant, seductor. No obstant això, segurament aquesta fou la imatge exterioritzada perquè en la seva intimitat prenia cos un individu humil, molt exigent amb ell mateix i amb el seu entorn, auster, extremadament treballador, amant de la família i la tranquil·litat, solitari. No era home d'extravagàncies, sabia omplir el dia a dia amb activitats ben simples com les sovintejades sortides als boscos de la Mare de Déu del Mont. Anava a la fusteria dels germans Gifreu a projectar i manufacturar els seus propis mobles de roure. Li agradava dialogar amb amics o coneguts. Dedicava molt temps a la conversa. Però allà a on cada dia dedicava més instants era el menjador familiar, davant la llar de foc, perfilant, esbossant desenes de dibuixos en petits blocs, que posteriorment definia sobre les teles en el seu estudi, amb l'única presència dels llibres, les pintures i la ràdio. Gaudia d'aquesta solitud i la defensava. Vivia de la creació sempre a l'entorn de la família i el poble.

Va saber nedar a contracorrent per així poder configurar la seva pròpia trajectòria d'artista i es va dedicar a una professió entesa com a liberal, que a les dècades dels 60 i 70 era en realitat una estranyesa entesa com una excentricitat per molta gent. Tenia clara la seva diferència, però l'acceptava, perquè el seu món era l'art i l'estimava. Vivia sense complexes, era coherent amb les seves idees. El seu estudi era un espai reduït amb efluis de trementina i dissolvents. Dos petits balcons li permetien gaudir de l'entrada de la llum, la flaire del pa acabat de coure del forn de davant i de la vida del carrer, en el seu moment un dels més actius del poble.

Comte Arnau (els amants). Oli sobre tela. 151 x 80 cm · c. 1978

En dirigir la mirada al conjunt de l'obra pictòrica de Sidrach ben segur que quedarem atrapats per un seguit de conceptes que facilitaran la seva entesa: expressivitat, treball, disciplina, singularitat, intensitat i curiositat.

La figura artística de Sidrach fou fruit de l'aprenentatge d'un gran curiós, difícilment catalogable a partir d'una anàlisi simplista. No obstant, sí que es pot afirmar que en el global de la seva creació hi ha una constant voluntat de transparència de la pròpia expressivitat. Ha estat el resultat d'aquesta voluntat la que li ha conferit la singularitat en el panorama artístic alt empordanès dels anys 70, així com l'intens treball, sempre molt disciplinat, tanmateix des d'un paradoxal mètode caòtic. Tot plegat el va acompanyar a entrar al camp dels expressionistes.

La seva va ser una breu trajectòria vital i pictòrica, però molt dilatada des de l'aprofitament temporal. En aquest camí va saber experimentar l'art des de diferents materials: els pigments, la fusta, el metall o la pedra.

En definitiva aquesta exposició ens permetrà redescobrir una obra que ens trasllada des de la salvatgia al lirisme sense alterar gens l'harmonia. Calia obrir fronteres en els difícils anys 70 i Girona va ser sempre la ciutat que el va saber llegir i donar-li l'oportunitat de deixar-se descobrir; de fet, la seva primera exposició la va dur a terme l'any 1967 a la Sala d'Exposicions Municipal de la Rambla quan tenia 29 anys, i a partir d'aquest moment va cremar etapes ràpidament.

Moisés Sidrach, entre l'amor i la mort

MARIONA SEGURANYES

DOCTORA EN HUMANITATS, HISTORIADORA DE L'ART

“..Moisés Sidrach, l'àngel exterminador.
El darrer romàntic de la rogalia”
Narcís Pijoan, febrer 1973.

Darrere el vidre. Oli sobre tela . 50x60 cm. 1967

Apropar-se a l'obra de Moisés Sidrach és endinsar-se en un univers intens, contundent, i enormement sensible. Fou un personatge que va elaborar la seva obra al marge de l'escola empordanesa i que es va anar fent a sí mateix al ritme de la superació dels seus obstacles vitals. Reivindicava amb orgull els seus orígens humils, rurals i autodidactes. L'art sense cap mena de dubte era per a ell un camí d'aprenentatge, d'experimentació, de superació personal. Aquests elements són precisament els que l'apropaven a Marià Lllavanera, un dels pares de l'escola empordanesa, que va viure a la frontera permanent entre la Garrotxa i l'Empordà, tal com va fer el mateix Sidrach. El gran respecte envers la natura, l'estimació a Lladó i un caràcter contundent eren trets comuns entre els dos artistes, malgrat la distància de generacions. Sidrach coneixia l'obra de Lllavanera i en alguna entrevista¹ havia expressat la seva admiració envers el pintor. Malgrat la seva distància amb l'estètica de l'escola empordanesa, va mantenir amistat i tertúlia amb Joan Sibecas, Evarist Vallès, Joan Felip Vilà, Miquel Capalleras i Taber (Armand Tabernero), entre d'altres, i va restar proper al poeta Carles Fages de Climent.

Els referents pictòrics de la seva formació són presents a la biblioteca ben endreçada del seu taller de Lladó. Descobrim tacats, embrutats per les mans del mateix pintor, d'haver-los consultat amb devoció, els volums de l'editorial Codex² dedicats als pintors internacionals: Ernst Ludwig Kirchner, Eduard Munch, Joseph Mallord William Turner, Maurice de Vlaminck, Graham Sutherland, Henri Matisse o Georges Braque, entre d'altres. A nivell nacional destaquen els volums de Pablo Picasso, Marià Fortuny i Isidre Nonell. També hi trobem el llibre de Lothar-Günter Buchheim sobre Picasso del 1961. El Picasso de primera època va esdevenir en els seus inicis una font insaciable de coneixement, aquells personatges humils, embolcallats en una aura de profunda tristesa, que ens parlen amb les seves mirades del misteri de la vida. En nombroses oca-

¹ BOUSO MARES Félix: “Moisés Sidrach, un pintor sincero”, Los Sitios, 29-08-1971.

² Col·lecció sencera, Pinacoteca de los genios, Editorial Codex, 1965.

Gitano amb vel vermell. Tècnica mixta amb pastel. 35 x 43 cm. · c. 1965

Figura de línia negra. Tècnica mixta sobre paper. 31 x 44 cm · c. 1979

sions Sidrach es va autodefinir com a hereu de l'escola expressionista catalana³, i fa referència al mateix Isidre Nonell, Ricard Canals i Francesc Gimeno, que considerava una estètica autòctona de Catalunya. Entre els retalls de diaris que recollia destaquen els que va agrupar dedicats a l'expressionista alemany Oskar Kokoschka. Per entendre l'esperit de lluita i compromís absolut amb l'art que va mantenir Moisès Sidrach al llarg de la seva trajectòria artística, cal tenir en compte els seus orígens artesans. Sidrach inicialment es va dedicar a pintor de parets i a la restauració i treball de la fusta. El domini d'un seguit de tècniques artesanies era ben present en la seva quotidianitat. L'art va sorgir en els seus inicis com una necessitat d'expressió d'unes pulsions interiors, d'uns sentiments. Lentament aquesta necessitat va anar esdevenint més intensa fins al punt que va prendre la decisió gens fàcil i arriscada, sobretot per a l'economia i la logística familiar, de dedicar-se únicament a l'art; això fou cap al 1970. En el fons no deixava d'ésser aquesta decisió un salt al buit, al qual la seva muller va donar suport en tot moment. Aquesta valentia arruixada ja ens diu molt del personatge que, al llarg de les entrevistes i exposicions, va anar mostrant i construint una imatge d'artista que corresponia sense cap mena de dubte a la realitat. Sidrach havia estat observant de prop -per diverses circumstàncies- Salvador Dalí (que en aquells moments era ben present en els mitjans de comunicació) i sabia que era important no amagar la seva personalitat, sinó que devia mostrar-la. I ho va fer indubtablement. En tenim llargues descripcions d'aquells que l'apreciaven i el tractaven diàriament. Ens referim a Narcís Pijoan o Jordi Cama. Cama es referia a ell el 1973 amb les paraules següents: “En Sidrach és un home del

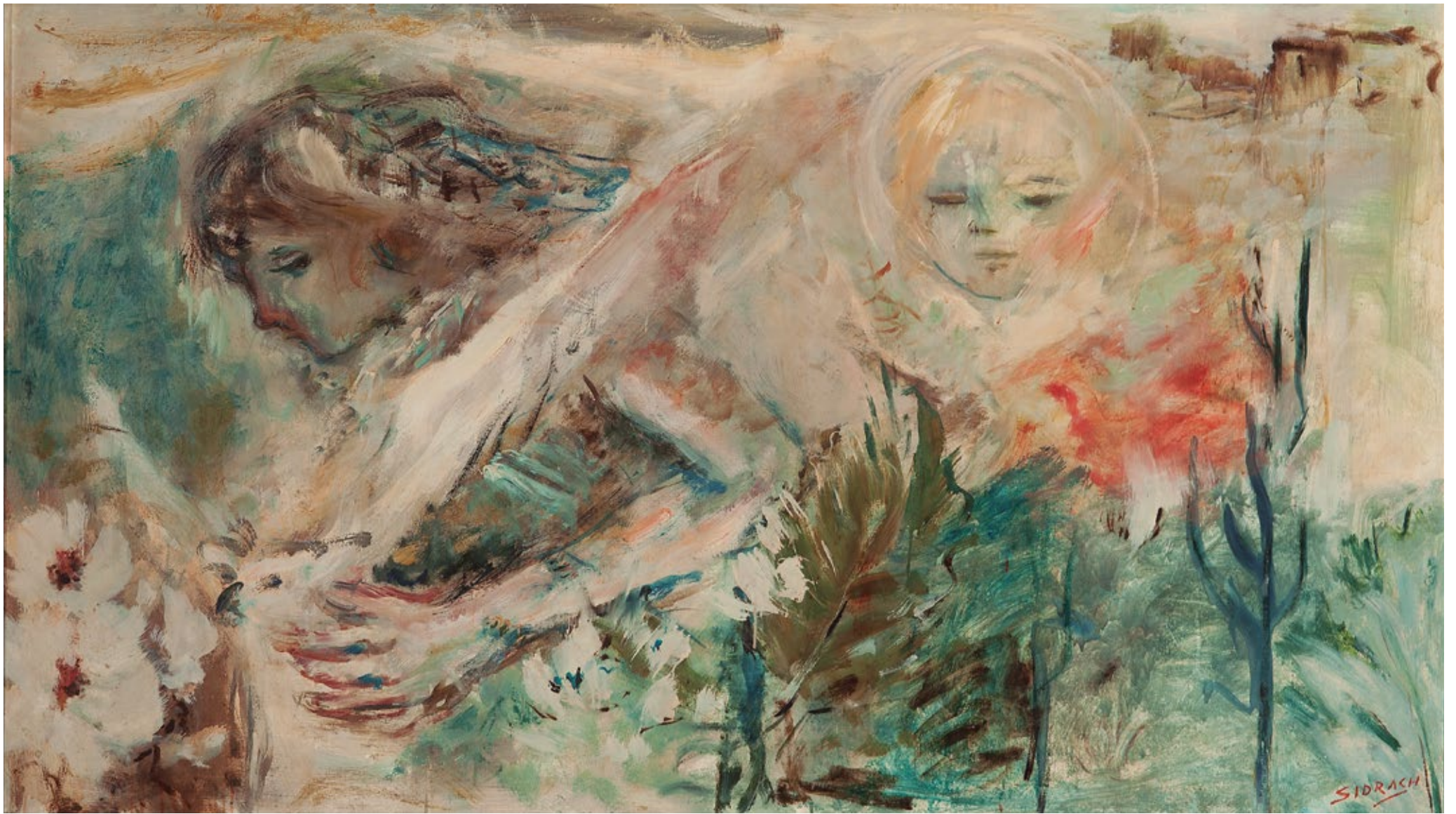
país, empordanès fins al moll de l'os. Un temperament que no té aturador⁴”. Narcís Pijoan va evocar tota la seva riquesa verbal en descriure'l el 1970: “Impulsiu, vehement, carnívor, arrauxat, impetuós, precipitat, intens, extens, irascible, panxaexigent, exorbitant i exorcista, regressiu, progressiu, fàl·lic, orgiàtic, furiós, delirant, frenètic, virulent-què-dirà-la-gent, desmanegat, desmesurat, herculi, viril, terròcrata, efusiu, fogós, ardit-ben-parit, calorós, apassionat, irritant, tímid, excitant, Sidrach...”⁵ El 1971 el pintor ja declara la seva intenció de crear un museu en el seu taller⁶, com un acte d'amor envers l'art i el seu poble, Lladó. Es tracta d'un gest reivindicador de la seva personalitat i la seva obra al bell mig d'aquell racó amagat de l'Empordà. Amb el pas dels anys Sidrach va exterioritzant aquesta estètica de “primitiu” home lligat a la terra, a través dels seus cabells llargs, o bé marcant les seves composicions amb un símbol que ell mateix va idear. No podem entendre la seva obra aïlladament, sinó que l'hem de contextualitzar necessàriament amb el personatge, per entendre l'abast de cada pinzellada i la simbologia complexa i, a cops, laberíntica dels seus protagonistes. A la seva producció es distingeix una primera etapa sota la influència de l'Isidre Nonell, de qui coneixia abastament la seva obra. Sense cap mena de dubte, Sidrach va connectar amb l'esperit de Nonell a través dels seus personatges retratats, els cretins i les gitanes, la part més marginal de la societat. No es tractava d'un art estètic agradable als ulls, sinó que abraçava l'essència dels personatges plasmats per copsar la seva ànima. Sota aquesta llum sorgeixen les

³ ALONSO Maria: “El pintor Sidrach y su museo particular en Lladó”, Los Sitios, 05-12-1972, pàg. 15.

⁴ CAMA Jordi: “Sidrach, pintor empordanès”, Revista de Palafrugell, agost 1973, nº 139, Any XII, pàg. 6.

⁵ PIJOAN Narcís: “Analogies, Sant Jordi i el Sidrach”, interior del Catàleg de l'exposició de la Sala Rovira, que va tenir lloc entre el 4 al 20 de maig de 1970. Arxiu família Sidrach.

⁶ BOUSO MARES Félix: “Moisés Sidrach, un pintor sincero”, Los Sitios, 29-08-1971.

Cant a la sensualitat. Oli sobre tela. 160 x 90 cm · c. 1978

maternitats de Sidrach, amb la cohesió del pigment i de la llum i una tendresa infinita. Segueix també la petja experimental de Nonell i practica els seus fregits. Per les obres exposades el 1968 al Museu de l'Empordà coneixem els àmbits als quals es refereix la seva obra, que marquen els eixos creatius: en primer lloc, la seva família, a qui fa referència clara amb una peça, "Retrat familiar", i que també es troba implícita en d'altres composicions, com ara "Mare" o "Darrere el vidre", que representa un retrat de la seva muller amb la seva filla. Una altra temàtica present és la del paisatge, i en concret, el paisatge de Lladó, que per a Sidrach era molt important, no tan sols com a entorn natural sinó, com veurem més endavant, com a espai simbòlic. Els seus mai no són uns paisatges "convencionals"; el pintor es referirà a aquest entorn com a espai de creació, d'atmosfera amb múltiples capes de llum que ens dificulten observar qualsevol element de vegetació o detall de muntanya, perquè allò important és el que no veiem, però sí intuïm a través de la boira que arriba a la seva obra per restar-hi de manera permanent. Aquestes capes de llum atapeïdes li permeten dibuixar un entorn híbrid, que no fluctua a causa dels canvis climàtics, sinó que ens trasllada a un espai atemporal on situa la seva tercera temàtica, la més

important de totes, la que dota de sentit i destí final en aquesta trajectòria trepidant i malauradament breu. Es tracta de la temàtica simbòlica i mitològica, que sovint fa referència a passatges bíblics o simbologia que obté directament de l'observació dels capitells romànics, ben presents a Lladó al magnífic temple romànic de Santa Maria, que formava part de l'antic monestir. En concret, en la mostra del 1968, aquesta línia de treball és ja present en obres com "Redempció del gènere humà", "Sacrifici", "Únic consol" o "Desesperació". Sidrach considerava l'art romànic com una de les grans escoles de l'art català, tal com va declarar en diverses ocasions⁷, i aquest, sense cap mena de dubte, fou un dels seus referents creatius amb els quals va elaborar una part dels seus dibuixos, esbossos a tinta i sanguinies, en els quals transiten tot un seguit de personatges fantàstics, amb cossos formats per diverses parts d'animals, com una estranya griu amb potes d'àliga, urpes esmolades, ales plegades i la cua de lleó,

⁷ PUJADES Pius: "Moises Sidrach, un pintor que vive en seu Lledó natal expuesto a todas las "tramuntanades", El Correo Catalán, 8-03-1973

Eva amb poma. Oli sobre tela. 90 x 73 cm · c. 1976

destinada a la protecció i altament perillosa. En altres dibuixos ens plasma una variant d'aquest animal fantàstic, amb un bec ben punxegut. En aquest univers simbòlic, la dona juga un paper cabdal, sobretot en les obres culminants del seu vertiginós procés creatiu, a mitjan i finals dels anys setanta, com ara “Jove amb fons vermell”, “Eva amb poma”, “Els amants” o “La seducció”, en la qual té un rol altament sexual: és el poder d'atracció del sexe femení envers el “peccat”, com es podria interpretar en una lectura bíblica, mentre que en la tela “La seducció” ens ofereix una lectura profana, en una escena d'iniciació d'una jove amb el que ha d'ésser el seu amant i una mena de “bruixa” experimentada que, amb els seus cabells vermells, ens assenyala el seu rang especial. És l'amor com a camí del sexe i, en definitiva, envers la vida. La dona és la gran protagonista de l'obra Sidrach i és la que té el domini davant de l'home, per la seva faceta d'amant i de mare, és el poder de la fertilitat. “Els amants” són acompanyats per una gran au negra que esdevé tot un mal auguri. Tots aquests personatges fluctuen a l'espai entre els múltiples matisos de llum, que conformen una aura espiritual.

Una obra que amaga una tragèdia terrible, que un cop hem observat difícilment podem oblidar, és “Nen amb cabra”, una de les seves darreres teles. La cabra a la Bíblia és sempre l'animal utilitzat en els sacrificis, el “boc expiatori”. D'altra banda, la seva figura està relacionada amb el dimoni. La seva imatge al costat de l'infant ens fa pensar en el sacrifici i en la part obscura de la vida.

Sidrach era un home d'una intensa vida interior, amb un univers molt peculiar, que s'alimentava del seu entorn, Lladó i la muntanya de la Mare de Déu del Mont, des d'on Jacint Verdaguer es va tancar a escriure alguns dels fragments del Canigó i a qui Sidrach va dedicar alguns dels seus apunts. L'artista va indagar, molt possiblement a través de Verdaguer, sobre un dels personatges que donen identitat a Catalunya, el comte Arnau, revigoritzat el seu mite pels intel·lectuals de la Renaixença, en concret per Manuel Milà i Fontanals. Aquest

La seducció. Oli sobre tela. 170 x 107 cm · c. 1975

personatge esdevé el símbol del renaixement de Catalunya a través de la seva llegenda que és dual: és qui venç els moros a la Reconquesta a la zona del Ripollès, el bressol de Catalunya i, d'altra banda, és condemnat per a l'Eternitat a cavalcar a causa dels seus pecats, un d'ells a qui fa referència el quadre amb el seu subtítol “Els amants”, per haver estat l'amant de l'abadessa del monestir de Sant Joan de les Abadesses, Adelaisa. Tot seguint la imatge literària que ens ofereix Verdaguer, Sidrach el representa cavalcant damunt el seu cavall al cim de les muntanyes, i al darrere, com a símbol dels éssers condemnats, una mena de gallina. Tot observant aquesta peça, veiem el compte fugir al mig dels cims muntanyosos tot seguint els versos de Verdaguer: “A la nit, que és fosca fosca, se barreja el temporal,/ i els pastors al comte veuen/ entremig de trons i llamps/ volar d'una cresta a l'altra /del Montgrony vers les afraus./ La tempesta esgarrifosa/ a mitjanit fa un esclat; /d'un llampec entre les ales/ s'obira lo comte Arnau, /rodelant de l'alta cima/ de Santou dins lo Forat/ d'on surt entre rius de flama/ lo renill del seu cavall⁸.”

El paradís emergeix a “Cant a la sensualitat”, també de la darrera etapa, en el qual una dona acarona un gos i al seu darrere apareix el rostre tendre d'un infant, al bell mig d'un paisatge sensual i dolç. Avui, més de quaranta anys més tard d'haver estat escrites, es reafirmen les paraules de Narcís Pijoan sobre Sidrach, “El darrer romàntic de la rogalia” i alhora parla d'ell com a “l'àngel exterminador”⁹. Aquesta dualitat és ben present en la seva naturalesa i en la seva obra. La part obscura, la mort, el dimoni, thánatos, és ben present a la seva obra, mentre que l'amor és el motor de la seva vida i acarona de manera subtil

8 VERDAGUER Jacint: “Lo Comte Arnau”.

9 PIJOAN, Narcís: “Aquests artistes... Sidrach, de Lledó: la cara al vent.” Dins catàleg de l'exposició a la Sala Armengol d'Olot, del 3 al 16 de març de 1973 i també text reproduït a Canigó, del 03-02-1973, pàg. 12-13.

Màscara. Escultura amb pedra. 30 x 20 cm · c. 1978 (?)

Animal fantàstic (griu). Tècnica mixta sobre paper. 10 x 16 cm · c. 1979

les seves teles i els seus dibuixos. La monografia que es va dur a terme el 2005 des de l'Institut d'Estudis Empordanesos¹⁰ va servir per ordenar i posar damunt la taula una producció artística que avui no ens deixa d'atraure i intrigar. Des d'aquell llibre, el també artista Jordi Mitjà assenyalava el taller del pintor com “una caixa forta que protegia objectes carregats d'energia en suspensió, aturats, sense pressa, que deien molt de qui els havia construït i dels terratrèmols que allí se succeïen”¹¹. Part d'aquests objectes són les seves escultures elaborades a partir de la fusta que recollia a les seves ascensions a la muntanya de la Mare de Déu del Mont, que representen sense cap mena de dubte experiència vital, esclat de creació, indagació, inquietud. Així mateix són també portadores d'aquesta màgia creativa les pedres esculpides que esdevenen una relectura dels capitells romànics, o bé les planxes de gravats esperant a ésser estampades, o bé els segells tipogràfics i les joies metàl·liques que responen a aquesta essència simbòlica, mitològica, que li permetia traspasar un altre àmbit, com el seu penjoll, que duia sempre al damunt, com una mena de símbol iber lligat a la terra. I com no, les joguines realitzades per als seus fills, objectes amb una patina d'amor infinit, fruit d'un temps. I els seus esbossos, dibuixos, ens parlen d'aquests tsunamis creatius, que eren part del procés artístic, a través

¹⁰ VARIS AUTORS, Moisès Sidrach. Passió per la creació. Joaquim Tremoleda coordinació. Edita Institut d'Estudis Empordanesos, i Diputació de Girona, 2005.

¹¹ MITJÀ Jordi: “La vida dibuixa la mort: Moisès Sidrach” dins Moisès Sidrach. Passió per la creació. Joaquim Tremoleda coordinació. Edita Institut d'Estudis Empordanesos, i Diputació de Girona, 2005, pàg. 69.

del qual Sidrach indagava sobre el sentit de l'existència. Era una recerca sovint a cegues, que esdevenia a cops fructífera, d'altres es tractava d'experimentació en estat pur, sense cap altra pretensió. Avançava sense por a estibar-se. Des d'aquest punt de vista, Sidrach era un romàntic, amb plena fe d'un més enllà, que es deixava atreure pel poder de la part obscura i misteriosa de l'existència, perquè en definitiva li parlava també d'un infinit que tot humà necessita. I l'art esdevenia un acte sagrat, una eina carregada de simbologia que li permetia traspasar aquest més enllà. Quan observem els seus dibuixos i les seves teles i ens deixem arrossegat per les seves boiroses atmosferes compartim amb ell la transcendència d'una vida aparentment grisa, entreveiem tot un univers obert a múltiples lectures, que ens permet viatjar, experimentar i sentir. Avui Sidrach esdevé símbol d'un Empordà ancestral lligat a una relectura del Romànic i ens apropa a una Garrotxa empordanesa molt íntima, que l'acompanya eternament en les seves composicions, a través de la seva llum. Paral·lelament, Sidrach és l'hereu d'un concepte de pintura catalana lligada a l'obra del primer Picasso, l'Isidre Nonell, i Francesc Gimeno, aquest darrer també amb uns inicis com a pintor de parets. A tots tres se'ls pot relacionar amb la famosa frase de Nonell “Jo pinto i prou”, al marge del gust i el context d'una època. La seva mort prematura ens obre tot un ventall de qüestions sobre quina hagués estat la seva evolució posterior, però ens resta el seu art agosarat, valent i experimental, viscut com a un acte sagrat, que conté la simbologia lligada a l'art català medieval i esdevé en certa manera hereu de l'escola catalana expressionista encapçalada per l'Isidre Nonell, Pablo Picasso i Francesc Gimeno.

Solitud. Tècnica mixta sobre paper. 61 x 51 cm. 1968

Nen amb cabra. Oli sobre tela. 90 x 70 cm. 1979

Sidrach, un temperament que no té aturador

Sidrach (Lladó, 1938-1980)

JORDI CAMA

PERIODISTA

Article publicat a la revista de Palafrugell l'agost de 1973

A Lladó, un poble de l'Alt Empordà, bonic, amagat, que domina verdes valls, abans plenes d'oliveres, ens ha sortit un altre pintor, treballador infatigable, que va camí d'esser important.

Aquest artista català té trenta-cinc anys i en porta més de vint barallant-se amb totes les tècniques de l'expressió. De les seves mans han sortit infinitat d'obres, apunts, dibuixos a la tinta, gouaches, aquarel·les, *fregits*, teles. Ha passat fins i tot pels ismes i per l'art abstracte..., però ja definitivament de llarg, i no ha parat fins a trobar la forma pròpia d'expressió. Una pintura pensada i païda, crua com la vida mateixa, amb un toc viril i lliure. Les pintures i dibuixos tenen un ritme i una força que poden captivar ja al primer cop d'ull. Sidrach elimina tot el que és superflu. És un expressionista que amb el seu traç nerviós i ple transforma les coses segons la seva aguda sensibilitat, però sense deformat-les massa, que mai no perdin el punt just i deixin de ser concretes.

La seva paleta és rica de color, pastosa, amb toncs vermellorsos, ocre, verds, blaus, grisos. Fa pensar en Nonell i recorda a Kokoschka en la forma de fer.

El plat fort d'en Sidrach és la figura, el que més l'atrau, per la seva dificultat. A més, fa seguir el paisatge, també natures mortes, retrats, etc... Ha provat l'escultura. La pedra i la fusta les transfigura en formes insinuades, potents, primitives i al mateix temps actuals.

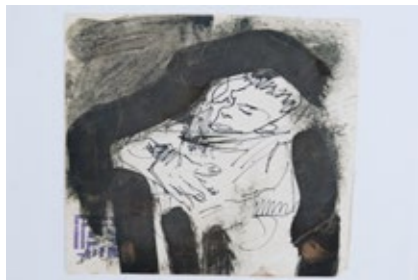
En Sidrach és un home del país, empordanès fins al moll de l'os. Un temperament que no té aturador. Còrpora de gegant, cara neta de pèl, nas regular, boca sensual. Això dominat per uns ulls llampegants i suaus al mateix temps, de mirada interior. Els braços llargs, massissos, que no paren mai.

Pràcticament autodidacte, tot s'ho hagut de fer sol. Golós de la seva pintura, amb un esforç constant ha arribat a omplir la casa amb els seus quadres, sense comptar els que hi ha escampats arreu. Pintar és per ell una necessitat vital, com el respirar, encara que pateixi fins acabar cada tela com si tingués una pedra al ronyó. Quantes vegades no s'estimaria més anar a cavar blat de moro, com els pagesos dels voltants, en comptes d'haver de lluitar per expressar el que porta a dins. És el seu fat, que ja el va arrancar de la terra cultivada, de petit, quan va començar-li la dèria del dibuix. La seva forma de viure és senzilla sense cap necessitat que no sigui bàsica. Res que l'aparti del seu art.

L'esposa i les dues criatures, els llibres de pintura, ferros forjats, escultures, olis. Tot forma part d'un món el qual juntament amb el paisatge i la gent que hi viu queda reflectit en aquesta obra autèntica i humana.

Moisés Sidrach neix a l'Empordà, a Lladó, el 13 de gener 1938 i mort prematurament, als 42 anys, al 14 de gener de 1980. En el seu poble natal sempre hi va tenir l'estudi i la seva casa Museu El fet d'esser autodidacte no va representar mai cap obstacle. Va aprendre amb els llibres i les visites als museus. Va fer de fuster i de pintor de parets fins l'any 1965 quan va decidir dedicar-se en exclusiva a l'art. El bagatge en aquests oficis el va aplicar a la seva creativitat.

Al cap de dos anys, el 1967 va fer la seva primera exposició a Girona, a les sales Municipals de la Rambla. En els dotze anys següents va realitzar vint-i-cinc exposicions individuals, dos per any, sense comptar les col·lectives i la participació en concursos i fires de dibuix. Fins arribar l'any 1979 a la darrera exposició a la Sala d'Art de Banyoles

Sèrie d'apunts sobre paper

Exposicions individuals més importants:

Girona. Sales Municipals de La Rambla (1967,69 i 76)
Figueres. Museu de L'empordà (1968)
Girona. Galeria Internacional (1972,73) / Palau de Caramany (1976) / L'artística (1978)
Perpinyà. Sala Municipal, Salle Aragó (1969)
Barcelona. Sala Rovira (1970)
Lleida. Caixa D'estalvis (1970)
Olot. Sala Armengol (1973)
València. Galeria Braulio (1975)
Roses. Hotel Almadraba Park (1978). Sala Xaloc (1973)
Figueres. Galeria Nabis (1978)
Banyoles. Sala D'art (1979)

Exposicions Col·lectives i Participació en concursos i fires

Paris. Boulevard Aumen. Homenatge a Franquis Pasquier, 1902-1969. (1970)
Girona. 1a, 2a i 3a Mostra Provincial d'art de la Diputació. Fontana d'Or (1973,74,75)
Barcelona. Galeria Mundi-Art. Noves Tendències (1975) / Fundació Xavier Nogués, Palau de la Virreina (1973)
Concurs Ynglada Guillot (1974) / Fires de Dibuix a Figueres, Olot i Girona (1976,77 i 78)
Madrid. Galeria Marino (1974)
Vancouver (Canadà) Park Royal Hotel (1973)

Exposicions pòstumes:

Barcelona. Sala Rovira (1980)
Figueres. Sala Àrtemis (1981)
Barcelona. Sala Kreisler (1981)
Figueres. Museu de l'Empordà (1985)
Lladó. Sala Sant Joan (1987)
Boadella d'Empordà. El Trull d'en Francesc (2003)
Lladó. Sala Sant Joan (2005)

Escultura. Roure. 10x28 cm.